

53
ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ
ΚΕΝΤΡΟΝ ΕΡΕΥΝΗΣ
ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΛΟΓΟΓΡΑΦΙΑΣ
ΑΝΑΓΝΩΣΤΟΠΟΥΛΟΥ 14
ΑΘΗΝΑΙ (136)

Α.
ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟΝ
ΔΙΑ ΓΕΩΡΓΙΚΑ ΕΡΓΑΛΕΙΑ

ΚΑΙ ΚΑΤ' ΕΘΙΜΟΝ ΠΥΡΑΣ

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

ΑΘΗΝΑΙ 1968
ΕΚ ΤΟΥ ΕΘΝΙΚΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ

1 Ιανουαρίου - 10 Φεβρουαρίου 1970

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

1. Ἐξεταζόμενος τόπος (χωρίον, κωμόπολις). *Φ. ἀδελφάνδρος*
(παλαιότερον ὄνομα: *Πολύκανδρος*.), Ἐπαρχίας *Μήλων*.....
Νομοῦ *Κ.υ.κλ.δ.μ.*.....
2. Ὄνοματεπώνυμον τοῦ ἐξετάσαντος καὶ συμπληρώσαντος *Καρυετινῶ*
Γεωργίου Βικτωροῦ ἐπάγγελμα *Διη.ο.δ.δ.ε.καδ.ος*
Ταχυδρομικὴ διεύθυνσις *Ἄνω Μερ.οἱ Φοιτ.ἀνδρου.κυκλ.δ.μ.*
Πόσα ἔτη διαμένει εἰς τὸν ἐξεταζόμενον τόπον. *30. ἔ.τ.μ.*.....

3. Ἀπὸ ποῖα πρόσωπα κατεγράφησαν αἱ παρατιθέμεναι πληροφορίες:
α) ὄνομα καὶ ἐπώνυμον *Δ.σ.λ.φ.κ.ῆ. Ἰω.οἰ.ν.ν.ε. Δ.κ.μ.τ.ρ.ῖ.ν*
.....
ἡλικία *72*..... γραμματικαὶ γνώσεις *Δ' Διηροζικῶ*
..... τόπος καταγωγῆς *Ἄνω Μερ.οἱ Φοιτ.ἀνδρου.*.....

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΩΝ
 β) *Παραδείγματα Ζωντ. Ν. ἑλ.οἰ.ν. Δ.β. ἀ.π.ο.λ.ο.ν. Διηροζικῶ πόρ.οι καταμ.μ.ζ.τ.ν Ἄνω Μερ.οἱ Φοιτ.ἀνδρου.*
Α'. α'. ΤΑ ΓΕΩΡΓΙΚΑ ΚΤΗΜΑΤΑ ΠΡΟ ΤΟΥ 1920

- 1) Ποῖαι ἀγροτικαὶ περιοχαὶ προωρίζοντο διὰ σποράν καὶ ποῖαι διὰ βοσκήν ποιμνίων; *δέν. ὑρ.ῆ.ρχ.ο.ν. ὑρ.ε.κ.έν.α. η.τ.ρ.ο.χ. αἱ διὰ σποράν καὶ διὰ βοσκήν.*
 Ὑπῆρχον αὗται χωρισταὶ ἢ ἐνηλλάσσοντο κατὰ χρονικὰ διαστήματα; *έν.α.λ.λ.φ.ε.ο.ν.το.*.....
- 2) Εἰς ποίους ἀνήκον ὡς ἰδιοκτησίαι; α) εἰς φυσικὰ πρόσωπα, δηλ. εἰς τοὺς χωρικοὺς· β) εἰς γαιοκτήμονας (Ἕλληνας ἢ ξένους, ὡς π.χ. Τούρκους)· γ) εἰς Κοινότητες· δ) εἰς μονὰς κλπ. *έν. φυσικὰ πρόσωπα καὶ έν. γαιοκτήμονες Ἕλληνες.*
- 3) Ὁ πατήρ διατηρεῖ τὴν περιουσίαν του συγκεντρωμένην καὶ μετὰ τὸν γάμον τῶν τέκνων του, διανεμομένης ὑπ' αὐτῶν μετὰ τὸν θάνατόν του; *δέν. δι.ε.ζ.φ.γ. τ.α.ν. η.τ.ρ.ο.υ.ε.ἰ.α.ι. μ.ε.τ.α. τ.ῶν γ.ζ.κ.ο.ν. τ.ῶν ζ.έ.κ.ν.ω.ν. τ.ο.ν.*.....

δ'. 1) Πώς ἐλιπαίνοντο παλαιότερον τὰ χωράφια: με ζωϊκὴν κόπρον (βοῶν, αἰγοπροβάτων κλπ.), φυτικὴν (με καῦσιν: α) τῆς καλαμῖας μετὰ τὸν θερισμόν, β) τῶν θάμνων κλπ.) ἢ με κάλυψιν (παράχωμα) χλόης (τριφυλλιοῦ, λαθουριοῦ κλπ.) δι' ὀργώματος; *Δ.Ε.Υ. Κ.Σ. Κόπριν.*

2) Πότε ἐγίνε τὸ πρῶτον χρῆσις χημικῶν λιπασμάτων εἰς τὸν τόπον σας; *7.2.1950.*

ε'. Ἀπὸ πότε χρησιμοποιοῦνται: τὸ σιδηροῦν ἄροτρον καὶ αἱ γεωργικαὶ μηχαναὶ εἰς τὸν τόπον σας; *Δ.Ε.Υ. Σητεριαν.*

1) Σιδηροῦν ἄροτρον (τύποι αὐτοῦ, δηλ. μονόφτερο, δίφτερο κλπ.). Εἰς ποῖα κτήματα ἐχρησιμοποιεῖτο (ἢ χρησιμοποιεῖται) κάθε τύπος; Ποῖος κατεσκεύαζε τὸ ἄροτρον τοῦτο ἢ ἀπὸ ποῦ ἐγίνετο ἡ προμήθεια αὐτοῦ; *Δ.Ε.Υ. Σητεριαν.*

Παραθέσατε σχεδιαγράφημα (ἢ φωτογραφίαν) ἐκάστου τύπου σιδηροῦ ἄρότρου με τὰς ἀντιστοίχους ὀνομασίας τῶν μερῶν αὐτοῦ, ὡς τοῦ κατωτέρω παρατιθεμένου. *Δ.Ε.Υ. Σητεριαν.*

1..... 4..... 7..... 10.....
2..... 5..... 8.....
3..... 6..... 9.....

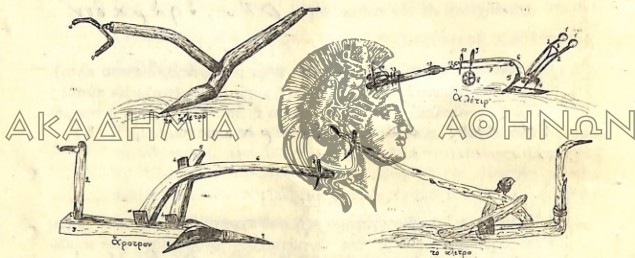
2) Τρακτέρ (ἀπὸ πότε εἶναι ἐν χρήσει;) *Δ.Ε.Υ. Σητεριαν.*
3) Μηχανὴ θερισμοῦ *Δ.Ε.Υ. Σητεριαν.*

4) Μηχανή δεσίματος τῶν σταχύων (δεματιῶν) *δένειται*.....

5) Μηχανή ἄλωνισμοῦ *ἀλέει*.....

στ'. 1) Τὸ ξύλινον ἄροτρον. Ποῖος κατεσκεύαζε (ἢ κατασκευάζει) τὸ παλαιὸν ξύλινον ἄροτρον *ὁ ξυλουργὸς καὶ οἱ ἰδίοι οἱ ξυλουργοί*.....

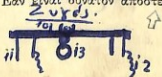
2) Ποία ἦτο ἡ μορφή τοῦ παλαιοῦ ξυλίνου ἄροτρου εἰς τὸν τόπον σας καὶ ποία εἶναι σήμερον. Ποῖαι διαφοραὶ ὑπῆρχον (ἢ ὑπάρχουν) εἰς τὸ χρησιμοποιούμενον ἄροτρον εἰς τὸν τόπον σας ἀπὸ τὰ εἰκονιζόμενα ἐνταῦθα ;

3) Ἰχνογραφήσατε τὸ ξύλινον ἄροτρον⁽¹⁾ καὶ τὸν ζυγὸν ὡς ἀπαντᾶται εἰς τὸν τόπον σας καὶ παραθέσατε τὰ ἀντιστοιχοῦντα εἰς τοὺς ἀριθμοὺς ἐν χρήσει ὀνόματα τῶν διαφορῶν μερῶν καὶ τῶν ἐξαρτημάτων αὐτοῦ.

1. Χεῖρα σὺ δ.	6. Στοβαρομήκις κ.	11. Ζεύλεις
2. Ὀκ. κ. ρ. υ.	7. Νί ν. τ. ρ. υ.	12. Ζευλοδός
3. Ἠλ. ε. τ. ρ. α.	8. Πραρὺν τι.	13. Κερκίς
4. Σφ. ι. ν. α.	9. ἀγρί	14.
5. Σ. π. α. θ. γ.	10. καίβαλ. κ.	15.

(1) Ἐάν εἶναι δυνατόν ἀποστείλατε καὶ φωτογραφίαν.

(Εάν υπάρχουν διαφοραί, δύνασθε νά μεταβάλετε τήν άνωτέρω άρίθμησιν).

- 4) Τò ύ ν ι. Τò ύ ν ι τοῦ ξυλίνου άρότρου ήτο (ή είναι) μιᾶς μορφῆς διά τήν άροτρίασιν όλων τῶν ειδῶν τῶν χωραφιῶν ; δηλ. τῶν χωματερῶν (λιβάδια, κήποι) καί τῶν πετρωδῶν. - Ίχνογραφήσατε ή φωτογραφήσατε τὸ ἐν χρήσει ύ ν ι (ή τὰ ἐν χρήσει, ἐάν εἶναι διαφόρων τύπων) καί σημειώσατε τήν χρήσιν ἐκάστου.

ύ ν ι

- 5) Ποῖον τὸ σχῆμα τῆς σπάθης τοῦ άρότρου; *Καμπυλωτόν.*

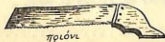
6) Ήτο (ή είναι) κατασκευασμένη ἐκ ξύλου ή σιδήρου; *ἐκ ξύλου*

καμπύλη

- 7) Έργαλεῖα διά τήν κατασκευήν καί ἐπιδιόρθωσιν τοῦ άρότρου (π.χ. σκεπάρι, πριόνι, άρίδι, άρνάρι, ξυλοφαί κλπ.).....

σκεπάρι, πριόνι, άρίδι, άρνάρι, ξυλοφαί

πριόνι

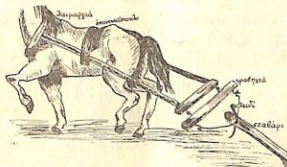

άρίδα

ρινι ή ξυλοφαί (άρνάρι)

Περιγράψατε και σχεδιάσατε (ή φωτογραφήσατε) την σκευήν, την οποίαν φέρει τὸ ἄλογον ἢ ἄλλο ζῷον διὰ νὰ προσδεθῇ εἰς αὐτὴν τὸ ἄροτρον.....

ζ'. Ἀροτρίασις (ὄργωμα) καὶ σπορά.

α) Ποῖος ὥργωνε παλαιότερον (ἢ σημερινόν) : 1) ἄνδρας (ὁ ἰδιοκτήτης τοῦ ἀγροῦ ἢ ἄλλος)· 2) γυναῖκα· 3) ὑπηρετῆς. Σημειώσατε ποῖα ἢ συνήθεια εἰς τὸν τόπον σας.....

β) 1) Περιγράψατε λεπτομερῶς, πῶς γίνεται τὸ ζεύξιμον τῶν βοδιῶν (ἢ τοῦ βοδιοῦ, τοῦ ἀλόγου) εἰς τὸ ξύλινον ἄροτρον. (Παραθέσατε, εἰ δυνατόν, καὶ φωτογραφίαν) Διὰ τοῦ γυμνοῦ καὶ κί-
βχουινίου.....

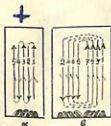
2) Πῶς γίνεται τὸ ζεύξιμον εἰς τὸ σιδηροῦν ἄροτρον.....

3) Πῶς κατευθύνει ὁ γεωργὸς τὰ ζευγμένα ζῶα (ἢ τὸ ζῷον) κατὰ τὸ ὄργωμα· με σχοινί, τοῦ ὁποίου τὰ ἄκρα ἔχουν δεθῇ εἰς τὰ κέρατα τῶν ζῶων ἢ ἄλλως ; (Περιγραφή καὶ σχεδιάσμα ἢ φωτογραφία).
Γ.μ.ν.α. γ.ρ.α. καὶ δ.ε.ν.α.γ.α.

- 4) Σχεδιάσατε πώς ἐγίνετο παλαιότερον (ἐπίσης πώς γίνεται σήμερον) τὸ ὄργωμα. Ὁργώνεται τὸ χωράφι με ἀνοιγομένης αὐλακας (αὐλακιές) κατ'εὐθείαν γραμμὴν, ὡς τὸ κατωτέρω σχεδιάγραμμα(α);

Και εὐθεία, ... αραιά ...

ἢ ὀργώνεται περιφερειακῶς ὡς εἰς τὸ σχεδιάγραμμα (β);

Σημειώσατε μετὰ τὸ σημεῖον τοῦ σταυροῦ, ποῖον ἐκ τῶν ὀργωμάτων τούτων (α, β) εἶναι ἐν ᾗ χρῆσαι εἰς τὸν τόπον σας. Ἐάν ὑπάρχῃ ἄλλος τις τρόπος ὀργώματος σχεδιάσατε καὶ περιγράψατε αὐτόν.

- 5) Ἡ σπορά καὶ τὸ ὄργωμα τοῦ ἀγροῦ ἐγίνετο (ἢ γίνεται ἀκόμη) εἰς λωρίδας (δηλ. σπορὰς ἢ σποριάς, γράμμις, σιασιές, μεσοδράδες κ.λ.π.); με ... εὐθεία ...

Πῶς ἐχωρίζετο ἡ λωρίς (ἡ σποριά); με αὐλακιάν; ...

με ... εὐθεία ...

- 6) Ποῦ ὑπάρχει ἡ συνήθεια νὰ γίνεται ἡ σπορά τοῦ σίτου καὶ ἄλλων δημητριακῶν μόνον με σκαπάνην, δηλ. νὰ μὴ χρησιμοποιητῇ ἀροτρον; ... εὐθεία ...

- 7) Ποῖοι τρόποι ἢ εἶδη ὀργώματος (ἀροτριάσεως) ἦσαν ἐν χρήσει παλαιότερον (ἢ σήμερον). Δηλ. ἡ διάνοιξις τῶν αὐλάκων μετὰ τὸ ὑνί: καθέτως, πλαγίως, βαθιὰ κλπ. ... καθεύτως ...

Εἰς ποῖα ὀργώματα (σπορὰς) γίνεται χρῆσις τῶν τρόπων τούτων
ἢ ἄλλων. ἐν σπορᾷ.....

γ) Ἀροτριάσεις (ὀργώματα) τοῦ ἀγροῦ πρὸ τῆς σπορᾶς :

- 1) Διὰ τὴν σπορὰν δημητριακῶν. Πόσα ὀργώματα ἐγίνοντο (ἢ γίνονται) καὶ πότε, δηλ. κατὰ ποῖαν χρονικὴν περίοδον. Πῶς λέγονται (ὀνοματολογία) τὰ ὀργώματα αὐτά π.χ. καλλουργία, διβόλισμα, γύρισμα κλπ. ἐν σπορᾷ.....

ἐν σπορᾷ.....

- 2) Διὰ τὸ φύτευμα κηπευτικῶν. (Ἀπαιτήσατε ὁμοίως, ὡς ἄνωτέρω)

ἐν σπορᾷ.....

- 3) Ἐπὶ πόσα ἔτη δεόν νὰ ἀφεθῇ σπαρτὸν τὸ χωράφι, δηλ. εἰς ἀγρὰ νάπαυσιν, διὰ νὰ σπαρθῇ κατόπιν σιτάρι ἢ ἄλλο δημητριακόν....

ἐν σπορᾷ.....

- 4) Πόσα ὀργώματα γίνονται διὰ κάθε εἶδος καλλιεργείας (σίτου, κριθῆς, ἀραβοσίτου, ψυχανθῶν, κηπευτικῶν εἰδῶν κλπ.) καὶ κατὰ ποῖαν ἐποχὴν; ἐν σπορᾷ.....

- 5) Ποῖα ἐργαλεῖα ἢ σκεύη χρησιμοποιοῦνται: α) κατὰ τὴν σπορὰν. π.χ. τὸ δισάκι εἰς αὐτὸ περιέχεται ὁ σπόρος καὶ ἐξ αὐτοῦ λαμβανόμενος διασκορπίζεται ἐπὶ τοῦ ἐδάφους; τὸ δισάκι.....

β) Μὲ ποῖα γεωργικὰ ἐργαλεῖα (ἢ τυχὸν ἄλλα μέσα): 1) καθαρίζονται: τὸ ποδάρι, τὰ φτερά (παρούτια) κ.ἄ. καὶ τὸ ὕνι κατὰ τὴν ἀροτριάσιν (ὀργωμα, ἀλέτρισμα, κάμωμα κλπ.) ἀπὸ τὸ χῶ-

μα ἢ τὰ χόρτα, ριζίδια, τὰ ὁποῖα κολλῶνται εἰς αὐτά. Μὲ ἑλλειψοειδῆ σιδηρᾶν ράβδον, ἢ ὁποῖα ἔχει τοποθετηθῇ εἰς τὸ ἐν ἄκρον τοῦ βουκέντρον ἢ μὲ ἄλλον τρόπον; μὲ βουκέντρον κ.

ὁποῖα ριζ. σ. π. κ. υ. ἔκ. ρ. γ. βί. δ. ε. ρ. ζ. ἔ. δ. ε.
ἐπικέρου βουκέντρον γαλῶν

2) Γίνεται μετὰ τὸ ὄργωμα ἰσοπέδωσις τοῦ χωραφιοῦ (σβάρνισμα, διβόλισμα); Μ. κ. ι. ρ.

3) Ἡ σκαφή μερῶν τοῦ ἀγροῦ ποὺ δὲν ἔχουν ὄργωθῇ (μὲ σκαλίδα, τσαπὶ κ. ἄ.); Νὰ γίνῃ εἰς τὴν θέσιν τῶν ὡς ἄνω (1-3) ἐρωτημάτων περιγραφῇ ἐκάστου ἐν χρήσει ἐργαλείου καὶ νὰ παρατεθοῦν σχεδιάσματα ἢ φωτογραφίαι. (Παρατίθενται ἐνταῦθα ἐνδεικτικῶς σχεδιάσματα τινων ἐκ τούτων).

μ. ι. ἄ. β. κ. α.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

γ) Ἐργαλεῖα διὰ σκάψιμον καὶ σκάλισμα τοῦ ἀγροῦ ἢ τοῦ κήπου· π.χ. ὁ κασμάς, ἡ τσάπα κ. ἄ. (Σημειώσατε τὸ ὄνομα, τὴν χρῆσιν

ἐκάστου καὶ παραθέσατε ἰχνογράφημα ἢ φωτογραφίαν) ... *αἰ. 1. γ.*

- 6) Ποῖα πρόσωπα βοηθοῦν τὸν ζευγολάτην (ἢ ζευγάν) εἰς τὸ ὄργωμα καὶ πῶς καλοῦνται οἱ βοηθοὶ οὗτοι ὡς καὶ αἱ ἐργασίαι ποῦ ἐκτελοῦν

δυν. ἡ. δ. κ. ... ἡ. ν. α. ... ἑ. ρ. γ. ἡ. κ. ... καὶ ... ἀ. ἑ. ρ. τ. ο. ... κ. α. ἡ. γ. κ.

- 7) Ποῖα χωράφια ἐκαλλιεργοῦντο (ἢ καλλιεργοῦνται) διὰ τὴν σπορὰν ὀσπρίων. Πῶς ἐγένετο ἡ σπορά καὶ ἡ καλλιέργεια ἐκάστου εἶδους.

ἑ. κ. ἡ. γ. κ. ... π. κ. ... ἑ. κ. α. ἡ. ρ. ο. ἡ. ν. α. ... καὶ ... ἀ. ἡ. γ. κ. ... ἑ. κ. α. ἡ. ρ. ο. ἡ. ν. α. ... ἑ. κ. α. ἡ. ρ. ο. ἡ. ν. α. ...

- 8) Ποῖα χωράφια ἐκαλλιεργοῦντο (ἢ καλλιεργοῦνται) διὰ τροφὰς τῶν ζώων· π.χ. ρόβη, σανόν, τριφύλλι κ.ἄ.

ἑ. κ. α. ἡ. ρ. ο. ἡ. ν. α. ... ἑ. κ. α. ἡ. ρ. ο. ἡ. ν. α. ... ἑ. κ. α. ἡ. ρ. ο. ἡ. ν. α. ...

- 9) Πῶς ἐγένετο πρὸ τοῦ 1920 (ἢ σήμερον) ἡ καλλιέργεια τῶν γεωμηλῶν· ἐσπέρνοντο ἢ ἐφυτεύοντο εἰς αὐλάκια ἢ πρασιές (βραγιές) καὶ ἄλλως.

ἑ. κ. α. ἡ. ρ. ο. ἡ. ν. α. ... ἑ. κ. α. ἡ. ρ. ο. ἡ. ν. α. ... ἑ. κ. α. ἡ. ρ. ο. ἡ. ν. α. ...

Β. ΘΕΡΙΣΜΟΣ

α. Ἔργαλεῖα θερισμοῦ.

- 1) Μὲ ποῖον ἐργαλεῖον ἐθερίζοντο παλαιότερον τὰ δημητριακά. (Παραθέσατε τὸ ὄνομα καὶ ἰχνογράφημα ἢ φωτογραφίαν αὐτοῦ·

π.χ. με τὸ δρεπάνι, τὸ μαχαίρι κλπ.) δρεπάνι.....

Ἐάν ἦσαν (ἢ εἶναι ἀκόμη ἐν χρήσει) διαφόρων εἰδῶν δρεπάνια ἢ ἄλλα μέσα θερισμοῦ, παρακαλοῦμεν νὰ τὰ περιγράψετε· ἐπίσης νὰ σχεδιάσετε τὰ ἐργαλεῖα ἢ νὰ τὰ φωτογραφήσετε.....

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

- 2) Μὲ δρέπανα ἢ μὲ παῖα ἄλλα ἐργαλεῖα (π.χ. κόσσεσ) ἐθερίζοντο (ἢ θερίζονται) τὰ χόρτα (π.χ. τὸ τριφύλλι κλπ.) διὰ τροφήν τῶν ζώων· (βλ. παράδειγμα εἰς τὴν κατωτέρω εἰκόνα). μέζο.....

δρεπάνι.

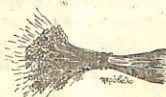

- 3) Ἡ λεπίς (δηλ. ἡ κόψη) τοῦ δρεπανιοῦ ἢ ἄλλου θεριστικοῦ ἐργαλείου ἦτο ὁμαλὴ ἢ ὀδοντωτή; (Σχεδιάσατε αὐτήν).....
ὀδοντωτή.....

- 4) Πῶς ἦτο κατεσκευασμένη ἡ χειρολαβή του· (σχεδιάσατε ἢ φωτογράφησατε αὐτήν). Ὁ σιδηροῦς σκελετὸς πῶς ἐλέγετο;.....

ἡ χειρολαβὴ ἦτο ἐκ ξύλου καὶ οὐκ ἐκ σιδήρου
ἐλέγετο δρεπάνι

5) Πώς λέγονται τὰ τοποθετούμενα μαζί δράγματα ; Πολλαχοῦ κα-
λοῦνται ἀγκαλιές. ... *χρυσάκι* ...

γ. Οἱ θερισταί.

- 1) Ποιοὶ θερίζουν : ἄνδρες καὶ γυναῖκες ; Ὑπῆρχον (ἢ ὑπάρχουν)
θερισταί, οἱ ὅποιοι ἤρχοντο ὡς ἐπαγγελματίαι δι' αὐτῶν τὸν
σκοπὸν ἀπὸ ἄλλων τόπων καὶ ποιοῦν ; *ἐθερίζουν... ἀνδρες*
καὶ... γυναῖκες... ὅχι... ἐπαγγελματίαι.
Ὁ καθένας θερίζει... ἰδίᾳ καὶ τὸν.

- 2) Πῶς ἡμείβοντο οὗτοι με ἡμερομίσθιον (μεροκάματο) ἢ κατ'
ἀπακοπὴν (ξεκατεῖς). Ποία ἦτο ἡ ἀμοιβή· εἰς χρῆμα ἢ εἰς
εἶδος ; Τὸ ἡμερομίσθιον ἦτο μετὰ παροχῆς φαγητοῦ ἢ ἀνευ
φαγητοῦ ; (Παραθέσατε μετὰ τὰς πληροφορίας καὶ τὴν σχετικὴν
εἰς τὸν τόπον σας ὀνοματολογίαν). *ἡμερομίσθιο...*
μετ' εἶδος καὶ φαγητοῦ καὶ αὐτοῦ.
καὶ... ἡμερομίσθιο...

- 3) Οἱ ἄνδρες ἢ αἱ γυναῖκες ἔφερόν τι εἰς τὰς χεῖρας πρὸς προφύ-
λαξιν, ἰδίᾳ τῆς ἀριστερᾶς, κατὰ τὸν θερισμόν ; Ἐπίσης κατὰ
τὴν ἑναρξιν τῆς ἐργασίας τὴν πρώτην ἡμέραν περιεβάλ-
λοντό τι εἰς τὴν μέσην τοῦ σώματος διὰ νὰ μὴ αἰσθάνωνται
κόπωση (δηλ. νὰ μὴ πονῇ ἡ μέση των) ;

- 4) Ἐδίδετο (ἢ δίδεται) προσοχή ὡς πρὸς τὴν ἡμέραν τῆς ἐβδομάδος ἢ τοῦ μηνὸς καθ' ἣν πρέπει νὰ ἀρχίσῃ ὁ θερισμός ;

- 5) Ἐτραγουδοῦσαν (ἢ τραγουδοῦν) κατὰ τὸν θερισμὸν σχετικὰ τραγούδια ; Καταγράψατε αὐτά. %X/.....

- 6) Ποῦ τὴν τελευταίαν ἡμέραν τοῦ θερισμοῦ, προτοῦ τελειώσουν, ἀφήνουν εἰς τὸ χωράφι ἓνα μέρος αὐτοῦ ἀθήριστον. Τί κάμνουν τοὺς στάχυν πού μένουν ἀθήριστοι ; (Εἰς τινὰς τόπους θερίζουν τὸ μέρος αὐτὸ σταυροειδῶς καὶ μετὰ τοὺς ἀποκοπέντας στάχυν πλέκουν σταυρὸν ἢ ψάβαν, τὴν ὁποίαν τοποθετοῦν εἰς τὸ εἰκονοστάσι κλπ.)

Περιγράψατε λεπτομερῶς ὅπου ὑπάρχει σχετικὸν ἢ ἄλλο τι ἐθιμικόν. *Δέν τρέχον ἀθήριστον σταχυν*

δ. Τὸ δέσιμον (δεμάτιασμα) τῶν σταχύν.

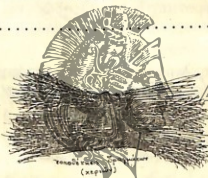
- 1) Πότε ἐγίνετο τὸ δεμάτιασμα, ἤτοι τὸ δέσιμον, τῶν θερισμένων σταχύν. Ποίαν ἡμέραν ; Ἀμέσως μετὰ τὸν θερισμὸν ; Τὸ ἔσπερας ἢ μήπως ἔπρεπε νὰ μείνουν οἱ στάχυν εἰς τὸν ἥλιον πρὸς ξήρανσιν καὶ ἐπὶ πόσον χρόνον ; *ἀμέσως. μετὰ τὸν*
θερισμόν.

- 2) Πώς ἐγένετο τὸ δερμάτιασμα ; Ποῖος ἔδενε τοὺς στάχους καὶ ποῖος τοὺς μετέφερε καὶ τοὺς παρέδιδεν ὡς χερίες, ἀγκαλιές ; Πῶς ἐδέοντο· μὲ κοινὰ σχοινία, μὲ σχοινία κατεσκευασμένα ἀπὸ βελονοειδεῖς θάμνους, π.χ. βροῦλα, σπάρτα κλπ. Κατὰ τὸ δέσιμον τῶν δερματίων μήπως ἐχρησιμοποιεῖτο καὶ ἐργαλεῖόν τι ; Περιγράψατε λεπτομερῶς τὴν ἐργασίαν ταύτην μετὰ παραθέσεως σχετικῶν σχεδιασμάτων ἢ φωτογραφιῶν.....

Τὸ δερμάτιασμα ἐγένετο μὲ δέμα
ἀπὸ τὰ ἴδια τὰ ἑτάχυνα.....

.....
.....
.....
.....

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

- 3) Τὰ δερμάτια μετὰ τὸ δέσιμον ἀφήνοντο εἰς τὴν ἰδίαν θέσιν ἢ συνεκεντρώνοντο εἰς ὠρισμένον μέρος τοῦ θερισμένου ἀγροῦ ; Πόσα δερμάτια συνεκεντρώνοντο ἐκεῖ καὶ πῶς ἐτοποθετοῦντο ;

ὅν συνεκτρώνοντο τὰ δερμάτια (χρὸς
λαλάν) (6) ἔξ καὶ ἐτοποθετοῦντο
ἐξαυρῶς ἐξ ὧς καὶ δὲ ὁ μὲν ἐξ ὧς
"ἀγκάλη".....

ε. Συγκομιδὴ τῶν γεωμήλων.

Δύο ἐκκλησιαρχοὶ κώμης

- 1) Ἀπὸ πότε ἤρχισεν ἡ καλλιέργεια τῆς πατάτας εἰς τὸν τόπον σας ;

Πότε γίνεται ἡ σπορά ἢ τὸ φύτευμα αὐτῆς.....

- 2) Πῶς ἐγίνετο (ἢ γίνεται) ἡ ἐξαγωγή (βγάλσιμο) τῶν γεω-
μήλων ἀπὸ τὸ χωράφι; Μὲ σκαπάνην, μὲ ἄροτρον ἢ μὲ
ἄλλον τρόπον. Περιγράψατε τὸ σχῆμα τῆς σκαπάνης, τοῦ
ἀρότρου κλπ. παραθέτοντες καὶ σχετικὸν σχέδιον αὐτῶν ἢ
φωτογραφίαν.....

στ. Συγκομιδὴ τοῦ σανοῦ.

- 1) Ἐσυνηθίζετο παλαιότερον ἡ διατροφή τῶν ζώων κατὰ τὸν
χειμῶνα μὲ ξηρὰ χόρτα (π.χ. σανόν, τριφυλὴ, βίκον); Ἐάν
ναί, περιγράψατε πῶς ἐγίνετο ἡ καλλιέργειά του, ἔπειτα ἡ
κοπή, ἡ ξήρανσις καὶ ἡ φύλαξις αὐτοῦ.....

αὐτογενὴ χόρτα, π.χ. σανόν, τριφυλὴ, βίκον
ἐξερρίωντο ἐν τῶν ξηρῶν ἐξοπλοποιούντο
ἐν ἀνοδῇ καὶ οὕτως τὰ τὰ φύονται
πῶς τὸν χειμῶνα.

- 2) Πότε ἐθερίζετο ὁ σανὸς καὶ μὲ ποῖον ἐργαλεῖον (δρέπανον, κόσ-
σαν κ.ἄ.). Τ.ό.ν. Μ.τ.λ.ο.ν., μετὰ φρεσ.φ.ν.ι.

(Παραθέσατε καὶ σχεδιάσματα ἢ φωτογραφίας).....

- 3) Ξήρανσις τοῦ χόρτου καὶ δέσιμον. Ποῖα ἐργαλεῖα ἐχρησιμο-
ποιοῦντο; (Παραθέσατε μετὰ τῆς περιγραφῆς καὶ τὴν σχετι-
κὴν τοπικὴν λαϊκὴν ὀνοματολογίαν, ὡς καὶ σχεδιάσματα καὶ

φωτογραφίας)

.....

.....

Γ' ΑΛΩΝΙΣΜΟΣ

- α. 1) Μεταφορά τῶν δεματιῶν πρὸς ἀλώνισμόν. Συνκεντρώνοντο πρὸς τοῦτο ἐπὶ τόπου εἰς τὸ χωράφι ἢ μετεφέροντο εἰς ἄλλην θέσιν, π.χ. εἰς τὸ ἀλώνι, εἰς τὴν αὐλὴν τοῦ σπιτιοῦ κτλ. μ.ε.ε.ε.
φέραντο ἐν ἀλώνι... τὸ ὅποιον εὐρίσκεται
ἐν τῇ οἰκίᾳ... ἢ ἐν τῷ τῷ κτήματι.

.....

.....

- 2) Πῶς καλεῖται ὁ χώρος ὅπου τοποθετοῦνται τὰ πρὸς ἀλώνισμόν δεμάτια. Εἰς τινὰς τοποὺς λέγεται: θεμωνοστάσι, θεμωνιά, θεμωνιάστρα, κλπ. Πῶς γίνεται ἡ τοποθέτησις εἰς αὐτόν; Ὑπάρχει καθωρισμένος τρόπος τοποθετήσεως; μ.ε.ε.ε.
ἐλέγξτο ὁ χώρος τοποθετήσεως καὶ ἡ τοπο-
θετήσεως ἐγένετο ἐν εἰδίᾳ πύραυλός.

- 3) Ὑπῆρχεν ἀνέκαθεν εἰς τὸν τόπον σας ἀλώνι διὰ τὸν ἀλώνισ-
μόν τῶν δημητριακῶν; Μήπως ἐγένετο παλαιότερον ὁ χωρι-
σμός τοῦ καρποῦ (τοῦ γεννήματος), ἀπὸ τὰ ἄχυρα εἰς ἄλλον
χώρον, δηλ. ὄχι εἰς τὸ ἀλώνι; μ.ε.ε.ε.
ἀλώνι διὰ τὸν ἀλώνισμόν

.....

.....

- 4) Ποῦ κατασκευάζετο (ἢ κατασκευάζεται) τὸ ἀλώνι. Ἐντὸς τοῦ
συνοικισμού, εἰς τὴν αὐλὴν τῆς οἰκίας ἢ ἔξω τοῦ χωρίου; Εἰς
ποῖαν θέσιν; μ.ε.ε.ε.
ἀλώνιαι

.....

- 5) Τὸ ἄλῳνι ἀνήκει εἰς μίαν μόνον οἰκογένειαν ἢ εἰς περισσοτέρας ;
ἐὰν τοῦτο ἀνήκη εἰς πολλές οἰκογενείας, πῶς γίνεται ἡ χρῆ-
σις του, δηλ. με ποίαν σειρὰν καὶ ἐπὶ πόσον χρόνον ; *ἀντίθε-
τόν ἀλῳνι... ἐν μιᾷ οἰκογενεῖαν*

- 6) Ἀπὸ πότε ἀρχεται τὸ ἀλῳνισμα καὶ πότε λήγει ; *ἀρχίζει
Μάϊον καὶ λήγει... Ὡρίων*

- 7) Εἶδη ἄλῳνιῶν (ἀναλόγως τῆς κατασκευῆς των)· π.χ. χωματά-
λωνο (με δάπεδον ἐκ χώματος)· πετράλωνο (με δάπεδον
ἐστρωμένον με πλάκες).

(Περιγράψατε τὴν κατασκευὴν ἐκάστου καὶ παραθέσατε σχε-
διάσμα ἢ φωτογραφίαν αὐτοῦ) *Τ. ἀλῳνισμα εἶναι πετράλωνο
δάπεδον ἐστρωμένον με πλάκες καὶ γύρω
ἔχει πλάκες ὁρίζ. πλάτος 20 cm. ἀντρακίτοι*

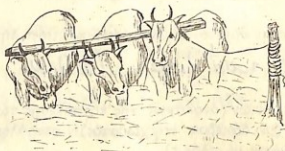
- 8) Πῶς ἐπισκευάζεται τὸ ἄλῳνι ἐκαστον ἔτος πρὸ τῆς ἐναρξέως τοῦ
ἀλῳνισμοῦ· (π.χ. τοῦ χωματάλωνο : καθαρισμὸς αὐτοῦ καὶ
ἐπάλειψις τοῦ δαπέδου καὶ τοῦ γύρω τοιχώματος, ὅπου ὑπάρ-
χει, με πηλὸν ἐκ χώματος ἢ συνήθως διὰ μείγματος κόπρου βοῶν
καὶ ἀχύρῳν). *Δ. ἐν ἀρχῇ τοῦ χρόνου... καθαρισμὸν*

- 9) Ἡ ὥς ἂν προετοιμασία τοῦ ἀλῳνιοῦ καὶ ἡ ἐναρξίς τοῦ ἀλῳ-
νισμοῦ γίνεται ὠρισμένην ἡμέραν καὶ ὥραν ; *Ὁχι*

- 10) Πῶς γίνεται ἡ τοποθέτησις εἰς τὸ ἄλῳνι τῶν δεματιῶν, ὅπου
ὑπάρχει ἀλῳνόστυλος, ὡς καὶ τὸ ἀπλωμα τῶν σταχύων πρὸς ἄλῳ-

νισμόν ; Περιγράψατε τὸν τρόπον τοῦτον ἢ οἰονδήποτε ἄλλον.

Δέν ὑπάρχει ἄλωνα ἐξ ἄλλου.....

11) Πῶς γίνεται τὸ ἄλωνισμα τῶν σταχύων διὰ τῆς χρησιμοπο-
ήσεως ζῶων (βοῶν, ἵππων κλπ.).

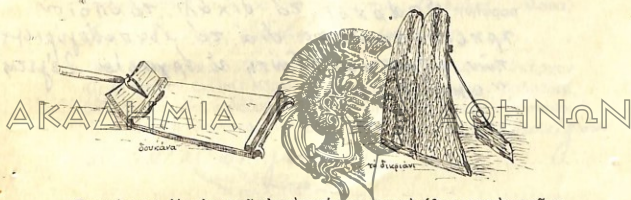
α) Ἀλώνισμα πρὸς ἀχυροποίησιν τῶν σταχύων διὰ τῆς καταπατή-
σεως αὐτῶν ὑπὸ περιφερομένων ζῶων (βοῶν, ἵππων κλπ.).
Πολλαχοῦ τοποθετεῖται πρὸς τοῦτο καθεῖς εἰς τὸ μέσον τοῦ ἄλω-
νιου ξύλινος στῦλος, ὕψους δύο μέτρων (καλούμενος στηγερὸς,
στρούλουρας, δοικάνη, βουκάνη κ.ά.), ἀπὸ τοῦ ὁποίου ἐξαρτῶν-
ται σχοινία, ὡς εἰς τὸ ἀνωτέρω σχεδιαγράφημα, διὰ νὰ συγκρατοῦν-
ται ἀπὸ τὸ ἕτερον ἄκρον τῶν τῶν ζῶα, ὥστε νὰ περιφέρωνται κυκλι-
κῶς, «νὰ ἔρχονται γῦρες», καὶ οὕτω νὰ κόβουν τὰ στάχυα.....

Ὁ ἄλωνα ἐξ ἄλλου γίνεται διὰ καταπατή-
σεως περιφερομένων ζῶων.....

β) Πῶς ζεύονται οἱ βόες, τὰ ἄλογα κλπ. διὰ τὸν τρόπον τοῦτον τοῦ
ἀλωνισμού. Πῶς συνδέεται τὸ σχοινὶ ἀπὸ τὸν κάθετον ἀλωνα-
στῦλον μὲ τὰ ζῶα; (Εἰς τινας τόπους δένεται τὸ σχοινὶ εἰς θηλειές,
αἱ ὁποῖαι περιβάλλουν τὸν λαιμόν τῶν ζῶων. Εἰς ἄλλους τόπους
εἰς τὸ ἄλωνισμα διὰ τοῦ τρόπου τούτου δὲν ὑπάρχει στῦλος εἰς τὸ
μέσον τοῦ ἄλωνιου. Τὰ ἀλωνίζοντα ζῶα περιφέρονται συνδεде-
μένα εἰς σειρὰν διὰ σχοινίου, τὸ ὁποῖον σχηματίζει θηλειές περὶ τὸν
λαιμόν ἐκάστου ζῶου. Περιγράψατε ὅπου ὑπῆρχεν (ἢ διατηρεῖται
ἀκόμη) ἀλωνισμός κατὰ τὸν ἓνα ἢ τὸν ἄλλον τρόπον, παραθέτον-

τες καὶ σχετικὰς φωτογραφίας ἢ ἰχνογραφήματα). *Τὰ γὰρ εἶναι... συνδεσμέναι... ἀπὸ τῶν γαίμων (μέ-
γαρινίων, τὸ... ὅπου τὸν σχηματίζει... θηλεί-
ου καὶ γέμναι... γένεσι (φωτογραφία... δὲν ἔσθεται).*

- γ) Ποῦ ἀντὶ τοῦ ἀλωνισμοῦ διὰ τῶν ποδῶν χρησιμοποιεῖται καὶ μη-
χανικὸν ἀλωνιστικὸν μέσον· π. χ. χονδρὴ ἐπιμήκης σανὶ εἰς
ἓν τεμάχιον ἢ δύο, προσαρμολόμενα. Αὕτη ὠπλισμένη εἰς τὴν κάτω
ἐπιφάνειαν διὰ κοπτερῶν μεταλλίνων ἑλασμάτων ἢ ἀποσχίδων
σκληροῦ λίθου ἐξαρτᾶται ἐκ τοῦ ζυγοῦ ἐζευγμένων ζώων, σύρεται
δ' οὕτω κυκλικῶς ἐντὸς τοῦ ἀλωνίου ἐπὶ τῶν ἐστρωμένων σταχύων
διὰ τὸν ἀλωνισμόν των.

Σημειώσατε, ἔαν ἀπαντᾷ εἰς τὸν τόπον σας τὸ ἀλωνιστικὸν τοῦτο
μηχάνημα ἢ ἄλλο τι, τὸ ὄνομα αὐτοῦ (π. χ. δουκᾶνα, δικριάνι,
βωλόσυρος), περὶ τῆς κατασκευῆς του, τὸ σχῆμα καὶ τὰς συνθήσεις
διαστάσεις. Ἀπὸ ποῦ τὸ ἐπρομηθεύοντο παλαιότερον καὶ σήμε-
ρον. Ἐπίσης πῶς γίνεται ἡ χρῆσις του καὶ διὰ ποῖα δημητρια-
κά. Ἠλωνίζοντο (ἢ ἀλωνίζονται) ὅλα τὰ δημητριακά με ἀλωνι-
στικὸν μηχανημα; Μήπως π.χ. ἡ κριθὴ καὶ τὰ ὄσπρια (κουκκιά,
ρεβίθια κ.ἄ.) ἠλωνίζοντο διὰ τῶν ποδῶν ζώων ζευγνυομένων καὶ
περιφερομένων ἐπὶ τῶν σταχύων τούτων; *Δὲν ἀπαντᾷται
δὲ γρόηοι, ὁδοί, ἐξ τῶν τῶν... μ.χ.*

- δ) Ἀπὸ ποίαν ὥραν τῆς ἡμέρας ἀρχίζει ὁ ἀλωνισμός, κατὰ ποίαν δὲ διακόπτεται διὰ τὰ ἐπαναληφθῆ τὴν ἐπομένην. ; ἀρχίζει...

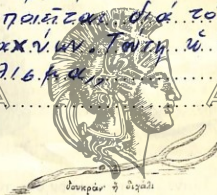
ἀνάλογα μὲ τὴν θερμοκρασίαν τῆς ἐμέρας.
Συνήθως ἀρχίζει 12 το πρωὶ καὶ
τελειώνει 6 π.μ. τὸ ἀπόγευμα.....

- 12) Ποία ἄλλα ἀλωνιστικὰ ἐργαλεῖα εἶναι ἐν χρήσει; (Εἰς τινὰς τόπους χρησιμοποιεῖται ἐπίμηκες ξύλον, τὸ ὅποσον, καλούμενον διχάλι, δικούλι, δογκράνι κλπ., ἔχει τὸ ἄκρον ὀδοντωτὸν ὑπὸ τὴν κατωτέρω μορφήν): ὑπάρχει τὸ διχάλι, τὸ ὅποσον.

Χρησιμοποιεῖται διὰ τὸ ἀναποδογυρίζον
τῶν σταχυῶν. Τὴν ὡς ἐργαλεῖα λέγεται
"ἐκάλιβα".

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

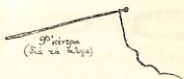
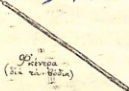
ΑΘΗΝΩΝ

- 13) Κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ ἀλωνισμοῦ ὁ γεωργὸς μὲ τὸ διχάλι ἢ τὸ δικράνι, ἐρχόμενος γύρω εἰς τὸ ἀλώνι, ρίπτει ἐντὸς τοῦ κύκλου τὸν ὅποσον διαγράφουν τὰ ζῶα ἢ τὸ ἀλωνιστικὸν μηχανήμα τοὺς ἀκό-
πους στάχους ;

- 14) Ἦτο ἐν χρήσει ἐιδικὴ ἀλωνόβεργα διὰ τὴν ὁδήγησιν καὶ τὸ κτύ-
πημα τῶν ζῶων ; (Ἐν Κρήτῃ λέγεται αὕτη βουκέντρι· ἀλλαχοῦ
φ'κέντρα). Πόσον μῆκος εἶχε καὶ ποία ἡ κατασκευὴ τῆς ; (Σχε-
διάσατε τὴν ράβδον αὐτήν). (Βλέπε κατωτέρω εἰκόνα). ὑπάρχει
ἡ ἀλωνόβεργα. Τὸ "βουκέντρι".

- 15) Πῶς λέγεται ἡ ἐργασία τοῦ ἀλωνίσματος ἑνὸς ἀπλώματος, δηλ. ἑνὸς στρώματος σταχύων ἐντὸς τοῦ ἀλωνιοῦ. (Ἐν Κρήτῃ καλεῖται δούλα): Πόσαι στρώσεις (δηλ. ἀπλώματα) σίτου, κριθῆς, βρώμης κλπ. ἤλωνίζοντο καθ' ἡμέραν. *Κ.Α.Θ.Ε. ἀπλωμα λεγεται*
"ε.τρ.ω.εις..." Αἱ στρώσεις ἐξαρτῶνται ἀπὸ
τῆς... Σερμοκρασίας τῆς κ.ρ.τ.φ. ἐννῆθως
3-4.

- 16) Πῶς λέγονται οἱ ἀλωνισθέντες στάχυες, προτοῦ λιχνισθοῦν διὰ τὰ ἀποχωρισθοῦν τὰ ἄχυρα ἀπὸ τὸν καρπὸν; (ἐν Κρήτῃ: μάλαμα)

Δὲν ἔχουν εἰδική ὀνομασία...

- 17) Ποῖοι ἀλωνίζον: ὁ ἴδιος ὁ γεωργὸς μετὰ τὰς τοῦ ζῶα ἢ ὑπῆρχον (ἢ ὑπάρχουν ἀκόμη) εἰδικοί ἀλωνισταὶ (ἐν Αἰτωλίᾳ: βαλμάδες, δηλ. τροπᾶνδες, καλούμενοι ἀλωναστοὶ καὶ ἀγωνιάτες), οἱ ὁποῖοι εἶχον βόδια ἢ αἰλογα καὶ ἀνελάμβανον τὸν ἀλωνισμόν.

αἱ... ἴδιοι... αἱ γεωργοί...

- 18) Πλὴν τοῦ μέσου τούτου μετὰ ζῶα καὶ μετὰ ἀλωνιστικὸν ἐργαλεῖον ὑπῆρχον παλαιότερον εἰς χρῆσιν ἄλλα μέσα χωρισμοῦ τοῦ καρποῦ ἀπὸ τοὺς στάχους· π.χ. τὸ κοπάνισμα αὐτῶν μετὰ χονδρὸν ξύλον (τὸν κόπανον) ἢ μετὰ ἄλλον τρόπον; (βλ. κατωτέρω ἐν σελ. 26 εἰκόνα).

Δὲν ὑπῆρχε ἄλλος τρόπος...

- 19) Ὁ κόπανος οὗτος πῶς ἐλέγετο· ἐκ ποίου ξύλου κατασκευάζετο· πόσον μῆκος καὶ πάχος εἶχε καὶ ποῖον τὸ σχῆμά του;

ὑπῆρχε "κοπανοί" ἐκ τοῦ ἐλάτου
διὰ τὰς ἡρώων... τῶν ὀσπρίων...

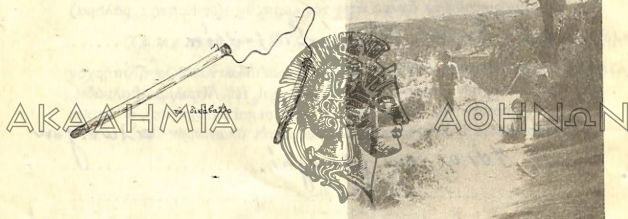
- 20) Τὸ κοπάνισμα τῶν σταχύων ἐγίνετο εἰς τὸ ἀλώνι ἢ εἰς τὴν αὐλήν;
Διὰ ποῖα δημητριακὰ ἐγίνετο (ἢ γίνεται) χρήσις τοῦ κοπάνου
(π.χ. φακῆς, ρεβιθῶν κλπ.).. *μ.ν.ε.τ.α. χ.α.ρ.ῶ.ν. κ.ο.π.ᾶ.ν.ο.υ*
ἔ.τ.α. γ.α.ρ.ῶ.λ.ι.α. α.α.ι. ρ.ε.β.ι.θ.ι.α.

κοπάνος στρογγυλός

ξίλο καμπυλωτό διὰ τὸ κοπάνισμα
μικροῦ ποσοῦ δημητριακῶν.

Ὑπὸ πόσων καὶ ποίων προσώπων ἐγίνετο· μόνον ὑπὸ τῶν μελῶν
τῆς οἰκογενείας ἢ καὶ συγγενῶν ; Ἀνελάμβανον τὸ ἔργον τοῦτο
ἄλλα πρόσωπα ἐπ' ἀμοιβῇ ; Πῶς ἐκαλοῦντο τὰ πρόσωπα αὐτά ;
Πῶς ἐγίνετο τὸ κοπάνισμα τοῦτο διὰ τὰ δημητριακὰ μεγάλων
παραγωγῶν ; *τ.ο. κ.ο.π.ᾶ.ν.ι.σ.μ.ο.ς ἐ.γ.ί.ν.ε.τ.ο. ὑ.π.ὸ*
τ.ῶ.ν. μ.ε.λ.ῶ.ν. τ.ῶ.ν. οἰ.κ.ο.γ.ε.ν.ε.ῖ.α.ς.

- 21) Ποῦ ἐτοποθετοῦντο (ἐξηπλοῦντο) οἱ στάχυες διὰ τὸ κοπάνισμα.
Ἐγίνετο τοῦτο ἀπ' εὐθείας ἐπὶ τοῦ ἐδάφους ἢ ἐπὶ ξύλου ; Πόσαι
στρώσεις (δηλ. ἀπλώματα) σταχύων ἐκοπανίζοντο τὴν ἡμέραν ;
Τὸ κοπάνισμα ἀπέβλεπε μόνον εἰς τὸν χωρισμὸν τοῦ καρποῦ ἢ

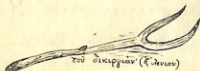
καί εἰς τὴν ἀχυροποίησιν τῶν σταχύων ; (Περιγράψατε λεπτομερῶς τὸν τρόπον τοῦτον χωρισμοῦ τοῦ καρποῦ ἀπὸ τοὺς στάχους, παραθέτοντες σχεδιαγραφήματα ἢ φωτογραφίας)

- 22) Κατὰ τὸ ἀλώνισμα διὰ τῶν ζώων, ὡς ἐπίσης καὶ διὰ τοῦ κοπάνου, ἐτραγουδοῦντο τραγούδια ; Ἐάν ναι, ποῖα ;
 Κατὰ τὸ κοπάνισμα μήπως ἐλέγοντο εἰδικὰ ῥήματα ἢ φράσεις διὰ τὸν συντονισμόν τοῦ ρυθμοῦ τῆς ἐργασίας ; ... Οχι.....

- 23) Πότε τὸ πρῶτον ἔγινε χρῆσις ἀλωνιστικῆς μηχανῆς εἰς τὸν τόπον σας.
 Ποῖος τὴν ἐπρομηθεύθη (πρόσωπον, συνεταιρισμός κλπ.). (Περιγράψατε τὸν τρόπον λειτουργίας αὐτῆς) Π. ε. ν. υ. η. δ. ρ. α. χ. ο. ν.
Μ. η. χ. α. ν. α. ι......

β'. Λίχνισμα

- 1) Πῶς λέγονται οἱ ἀλωνισμένοι στάχυες, ἐτοιμασμένοι διὰ τὸ λίχνισμα (ἐν Αἰτωλίᾳ : λειῶμα, ἐν Κρήτῃ : μάλαμα). Με ποῖον ἐργαλεῖον σωρεῖται τὸ λειῶμα διὰ τὸ λίχνισμα ; πῶς λέγεται τοῦτο (εἰς Κρήτην : θρινάκι, εἰς Αἰτωλίαν καὶ Πελοπόννησον : δικριάνι, ἀλλαχοῦ : δικιργιάνι) καὶ ποῖον τὸ σχῆμα αὐτοῦ. Π. ε. ν. υ. η. δ. ρ. α. χ. ο. ν. εἰδικῆς β. κορυφῆς.
Οἱ ἀλωνισμένοι, ἐτάχυνται... ἐώρευσανται.
Μ. ε. εἰδικόν ἐργαλεῖον π. α. ἐλέγεται - καὶ λέ-
γεται - "βιχαλάκι". βιχαλάκι Ε

Ὁ σχηματιζόμενος σωρὸς ἔχει σχῆμα στρογγύλον ἢ ἐπίμηκες ;
 Προτοῦ ἀρχίσῃ τὸ λίχνισμα (ἀνέμισμα) πρὸς ἀποχωρισμὸν τοῦ ἀχύρου

ἀπὸ τὸν καρπὸν, καρφώνεται τι ἐπάνω εἰς τὸν σωρόν ; Μήπως μα-
χαίρι, τὸ θρινάκι ἢ ἄλλο τι ; Τί λέγεται κατὰ τὴν πρᾶξιν ταύτην
καὶ πρὸς ποῖον σκοπὸν γίνεται τὸ ἔθιμον τοῦτο... Ὁ σωρός...

γίνεται... εὐροχολός...
.....
.....

- 2) Μὲ ποῖον ἐργαλεῖον γίνεται τὸ ἀνέμισμα ; (Πῶς λέγεται τοῦτο :
φτυάρι, θρινάκι ; Ἰχνογραφήσατε τοῦτο... τὸ ἀνέμισμα...

γίνεται μὲ τὸ ἐργαλεῖον ἢ λέγεται
ἢ βιχάρι ἢ θρινάκι, ... εὐροχολός...

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

- 3) Ποῖος λιχνῶ (ἀνεμίζει)· ἄνδρας, γυναῖκα· εἰδικὸς λιχνιστὴς ἐπ' ἀμοιβῇ ;

καὶ ἄνδρας καὶ γυναῖκα...
.....

- 4) Πῶς λέγονται τὰ χονδρὰ τεμάχια τῶν σταχύων, τὰ ὅποια μετὰ τὸ
λίχνισμα παραμένουν μετὰ τοῦ καρποῦ· (εἰς τινὰς τόπους καλοῦν-
ται : κόντυλοι, κόμπια). Πῶς ἀποχωρίζεται ὁ καρπὸς ἀπὸ τοὺς κον-
τύλους ἢ τὰ κόμπια ; Ποῦ συνηθίζεται νὰ γίνεται δεῦτερον ἁλώ-
νισμα διὰ τῶν ποδῶν τῶν ζώων, ὥστε νὰ ἀποφλοιωθῇ ὁ σῖτος κλπ ;

λέγονται... κόντυλοι, καὶ χωρίζο-
νται μὲ γ.2. χάρι...
.....
.....

- 5) Πῶς γίνεται ἡ ζεύξις τῶν ζώων διὰ τὸ δεύτερον, ὡς ἀνωτέρω, ἁλώ-
νισμα ; Ποῦ ἀπαντᾷται τὸ ἁλώνισμα τοῦτο· πῶς λέγεται ; (Ἐν

Κρήτη: ξεβαβούλισμα καὶ καρπολώνεμα)· διὰ ποῖα δημητριακὰ συν-
 ηθίζεται τοῦτο *Ἡ γεύσις γίνεται διὰ ἐκκρίσεως.*

*Διὰ τὸ κριθάρι λέγεται "κοντομάκια" φασί,
 καὶ διὰ τὸ σιτάρι "ξεμαίνε φασί".*

- 6) Ἀφοῦ διὰ τοῦ λιχνίσματος (ἀνέμισματος) ἀποχωρισθοῦν τὰ ἄχυρα,
 πῶς γίνεται ἡ διαλογή τοῦ καρποῦ ἀπὸ τὰ μετ' αὐτοῦ παραμείναντα
 χονδρά τεμάχια τῶν σταχυῶν (τοὺς κοντύλους, κόμπια κ.ἄ.) ; *Ἡ ε'
 τὸ "Κοσκήθρον".*

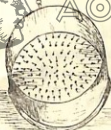
Γίνεται τοῦτο κατὰ τὸ ἀνέμισμα, ἀπομακρυνομένων τῶν ξένων αὐτῶν
 ὑλῶν ὑπὸ γυναικὸς διὰ σαρώθρον; ἢ δι' ἄλλων μέσων, ὡς π.χ. κοσκή-
 θρον.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

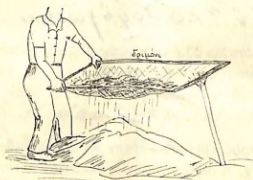
ΑΘΗΝΩΝ

κοσκήθρον πλάτω δερμόνι

κοσκήθρον ἢ ἀνέμισμα

νων μὲ ὅπας διαφόρων μεγεθῶν· π.χ. μὲ τὸ κόσκινον τὸ καλούμενον
 κατὰ τόπους: βολίστρης, δερμόνι, δορμόνι, δριμόνι, ρεμόνι κλπ.

(Περιγράψατε λεπτομερῶς τοὺς ἐν χρήσει παλαιότερον (ἢ καὶ σήμερον) τρόπους χωρισμοῦ τῶν κόκκων τῶν δημητριακῶν ἀπὸ τὰ ἄχυρα καὶ τὰς ἄλλας ὕλας. Ἰχνογραφήσατε δὲ ἢ παραθέσατε φωτογραφίας τῶν ἐν χρήσει ἐργαλείων καὶ σκευῶν) Τὰ περιβόρετρα

„Κόνταλα, βλαῖνον, μέ, εἰρωθρον, καὶ
ζέλα, χρυσομοροειτά, τό, ἐκόςκινον“

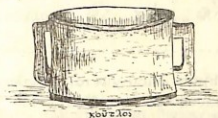
- 7) Ὃταν ἐτοιμασθῇ, ὡς ἀνωτέρω, ὁ καρπὸς σχηματίζεται εἰς σωρόν ; Μὲ ποῖον ἐργαλεῖον σωρεῖται; Χαράσσεται ἐπὶ τοῦ σωροῦ σταυρός ; Πῶς χαράσσεται καὶ ποία ἡ μορφή του. Μήπως ἐμπηγνύεται κατόπιν εἰς τὴν κορυφὴν τοῦ σωροῦ τὸ ἐργαλεῖον τοῦ λιχνίσματος (θρινάκι, φτυάρι), ἐπακολουθεῖ δὲ καὶ προσκύνησις καὶ ἀσπασμὸς τοῦ σωροῦ ὑπὸ τοῦ γεωργοῦ. Ὁ καρπὸς μέτα βυρὸς καὶ μετὰ παραβέστα ετοιμὸς

- 8) Ἀλλὰ ἐθίμα προτοῦ νὰ μεταφερθῇ ὁ καρπὸς (σῖτος, κριθή κλπ.) εἰς τὴν ἀποθήκην. Ὁ δὲν δη. ἄρχων, ἐκτός ἀπὸ τῆν εὐχὴν „καλογάγω“

γ'.1) Ποῖαι ὀφειλαὶ πρὸς τρίτους ἔπρεπε νὰ καταβληθοῦν εἰς εἶδος ἀμέσως εἰς τὸ ἄλῳνι· π.χ. ἡ δεκάτη, κοινῶς δεκάτισμα. Ποία ἦτο ἡ συνήθεια. Ἦρχετο ὁ δεκατιστής εἰς τὸ ἄλῳνι; Μὲ ποῖον μέτρον (δοχεῖον) ἐγίνετο ἡ μέτρησις τοῦ σίτου, τῆς κριθῆς κλπ., διὰ τὴν εἴπραξιν ὑπὸ τοῦ δεκατιστοῦ τοῦ «δεκάτου». (Σημειώσατε τὸ ὄνομα τοῦ μετρητοῦ, τὴν

χωρητικότητά του εἰς ὁκάδας, εἰς κοιλά κλπ., παραθέσατε δὲ καὶ ἰχνο-
γράφημα αὐτοῦ· βλ. κατωτέρω σχετικὰς εἰκόνας). *Δ.ε.ν. ὑ.η.μ.χ.ον*

γράφημα αὐτοῦ· βλ. κατωτέρω σχετικῶς εἰκόνας). *Δὲν ὑπῆρχον*
ὄγκοι καὶ ἐκτός ἀπὸ τοῦ μητρίδιον τῶν κολλήσεων
ἡμέτερον καὶ ἐγένετο μετὰ τὸ ἐκτάσθαι μετὰ τὸ "πινύκι"
τὸ ἐπὶ τὸν ἐκτὸς ἀπὸ τῶν ἐκτῶν. ἐξῆλθον ὁμοίως
οἱ τὸν ὅσον 7 ἐξ 8.

- 2) Ποῖα ἄλλα βάρη κατεβάλλοντο εἰς εἶδος εἰς τὸ ἁλώνι ;

- α) τὸ παπαδιάτικο,
β) τὸ ἀγροφυλακιάτικο,
γ) τὸ γυφτιάτικο,
δ) τὸ ἀλωνιάτικο κλπ.

Σημειώσατε τὰ ἐν χρήσει παλαιότερου μέτρου τῶν δημοτρίσιων (ὄνομα, χωρητικότης, σχῆμα, καὶ παραθέσατε ἰχθυογραφήματα ἢ φωτογραφίας αὐτῶν) *Τὰ μανασκὲν μίφω ἔτα τὸ πινάκιον. ὁ ἡινάκιον, ἔρριπτο τοῦ εἰς ἓνα τσινάκι καὶ εἶπετο τὸ τοῦ γομφίου.*

- 3) Ποῦ ἀπεθηκεύετο κατόπιν ἡ παραγωγή (ὁ καρπὸς) ὑπὸ τοῦ γεωργοῦ· ἐντὸς τῆς οἰκίας (εἰς ποῖα δοχεῖα) ἢ εἰς ἀγρούς ἐντὸς εἰδικῶν λάκκων ; (Σημειώσατε λεπτομερῶς εἰς ἑκάστην περίπτωσιν τὰς σχετικὰς συνηθείας) *Η...οἴκη...δοχεῖα...ἐξελήφθη...εἰς εἰδικόν χωρὸν ἐντὸς τῆς οἰκίας, ὅπου εἰσέρχεται "ροχός"*

- 4) Τὸ ἄχυρον ποῦ ἀπεθηκεύετο. Εἰς ἀποθήκην (ἀχυρῶνα) ἐντὸς τοῦ χωρίου ἢ εἰς τὸν ἀγρὸν καὶ παρὰ τὸ ἀλώνι. Πῶς ἐγίνετο ἡ ἀποθή-

2) Πῶς λέγεται ἡ φωτιά αὐτή ; (π.χ. φανός, ἀφανός κλπ.) *καίψαλος*

β'. 1) Ποιοὶ ἀνάπτουν τὴν πυράν· παιδιὰ, ἡλικιωμένοι, ποῖος ἄλλος ; *οἱ γέροι*

2) Ποῖος ἢ ποιοὶ συλλέγουν τὰ ξύλα, θάμνους κλπ. διὰ τὴν πυράν.
Τὰ κλέπτουν ; "Αν ναί, ἀπὸ ποῖον μέρος ; *οἱ γέροι, ἀλλὰ
δέν. τὰ κλέπτουν.*

3) Πῶς γίνεται ἡ συγκέντρωσις των. (Περιγράψατε λεπτομερῶς)

*Φέρει ὁ καθε γέρος τὰ ξύλα ἀπὸ
το σπίτι του.*

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

γ'. Ποῖαι αἱ συνήθειαι εἰς κάθε τόπον διὰ κάθε πυράν ;

1) Προσευχαί, διάφοροι ἐπικλήσεις, εὐχαια, ἄσματα, κρότοι, θόρυβος.
Καταγράψατε τὰ σχετικὰ κείμενα. *ἔπαινον δίδουν καὶ
ἐκάρουν γύρω ἀπὸ τοὺς γυμναστές.*

2) Πηδήματα, χοροὶ γύρω ἀπὸ τὴν πυράν. (Περιγραφή λεπτομερῆς)

*Πηδούσαν τὰ παιδιὰ καὶ χόρευον
οἱ γέροι.*

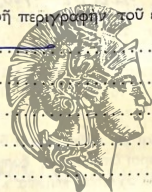
- 3) Τί καίονται εἰς τὰς πυρὰς αὐτάς· (κάψιμον τροχοῦ ἀμάξης, λουλουδιῶν τοῦ Μάρτη, τοῦ στεφάνου τῆς Πρωτομαγιάς κλπ.)

Τ.Ι.Ο.Ζ.Α.....

- 4) Καίονται (ἢ ἐκαίοντο) ὁμοιώματα· π.χ. κατὰ τὸ Πάσχα ὁμοίωμα τοῦ Ἰούδα· (περιγράψατε λεπτομερῶς) ...*ΜΟΧ.*.....

- 5) Παραθέσατε λεπτομερῆ περιγραφὴν τοῦ ἐθίμου εἰς τὸν τόπον σας

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

AKAΔHMIA

AOHNΩN

ΕΙΣ ΤΗΝ ΜΕΡΑ ΔΕΥΤΕΡΑΝ

Φεβρουάριος.

ΣΥΝΡΟΓΗ

βιολογική ύλη της νέας
 ΦΟΛΕΓΑΝΔΡΟΥ
 ΚΥΚΛΑΔΩΝ.

Η Φολεγάνδρος ήτανε από πολύ παλιά - χωρίς να ξέρουμε από πότε - προπονητός γεωργικός τόπος, παρ' ότι δεν έχει μεγάλα και καλὰ χωράφια.

Οι κάτοικοι ήτανε πάντα έργατικοί και πολεμιστές να οι κοτορμύες των τούρκων μοναχάνιες (προμήθειες) από τὰ χωράφια και τὰ έβωντανά (φυτά). Ήτανε δηλαδή, βοσκοτρεφάδες (γεωργοκτηνοτρόφοι) όπω και σήμερα.

Τὰ χωράφια που καλλιεργούσανε ήτανε και δικά τους και ξένα (δηλαδή κολληρά, έντοπίων γαιοκτητόντων).

Από τίς σοδειές (ήσοδήματα, προϊόντα) των κολληρών χωρεσιών έπαιρνανε

τά μέσα.

α/ «ΣΠΟΡΑ»

Στό επάγγελμα οί παλκοί (όγω καί ει-
μερα, οί πτωχότεροι) είχανε μια βερά.

Τό καθε χωράρι 'επρεπε να επαρθε
μια χρονιά κέννημα (κριότ'ρι) τήν άλλη
βιτάρι καί τήν τρίτη καλοκαιριού (κοι-
νός μποστάνι).

Καίθε πρώτη Κυριακή τού Οχτώμην
πληαίνανε στην έκκλησία λίγο σπόρο
από καθε σπορικό για να ελόγηθη
από τόν παπα (όγω καί ειμερα μινται)
πού 'εκανε επίσημα αίταμό αυτήν
τήν ημέρα. Άκόμα τήν ημέρα αυτή
'επρεπε να διαβασθε το εαγγελιον τού
σπόρου (παραβολή σπορέως). Μετά παρ-
νανε λίγο σπόρο - τό μεγαλύτερο ήτροι
τό άγηναν στην έκκλησία - άραβί-
νον καί ελόγημένον, τόν έρρίχνανε
μέσα στον πολύ, πού είχανε στο

ἐπὶ τὸ διαλεγμένο ἀπὸ πρὶν καὶ τότε
 μέ πῖστι πῶς δὲ καρπίσων τὰ χωρά-
 ρια τῶν, ῥεκινῶσανε μονομιᾶν (ἀρίων)
 τὴν ἄλλην μέρα πρὸ ἐπορρῶ (ἐπάρειμο).
 καὶ μέχρι σήμερα ἔτσιδα γίνεται.
 Γιαὶ καὶ ἐπορρὸ τὸ ἐπάρειμο ἔγανε
 διαγορεστικό.

✓ Κριθαρι: Ἀπὸ τὸ καλοκαίρι κον-
 βαλῶσανε κοπριά ἐπὶ χωράρι πλῆ-
 ῥαντε πρὸ γέννημα (πυριδάρι) καὶ τὴν
 ἐκάνανε τρούλων - τρούλους, μετὰ
 ὅλο τὸ χωράρι.

Αὐτοὶ τσοὶ τρούλοι, τσοὶ κεπατάνε
 μέ χωμα πρὸ νὰ μὴ γεύη ἢ δύναμι
 τῶν κοπριά.

Ὅταν λοιπονὰ ἐρχώσανε ἡ ὥρα πρὸ
 τὸ ἐπάρειμο, πηαύσανε μέ τὸ γεωά-
 ρι καὶ ἐκορπύσανε τὴν κοπριά
 καὶ μετὰ ἐπέρνανε τὸ ἐπορρὸ πλῆ-
 ρὸν εἶχανε ἐπὶ διβάκι (διθέσιον
 πάνινον σακί).

4/ Ύστερα από όλες αυτές τις εξοιθα-
σίες άρχιζανε τό ζευγάρι (όργανα).
Τόν ζευγά (ζευγαλιότς) τόν άκλου-
θούσε ο εκάστς (ερχάτς μέ σίξινς)
γιαί ναί επά τους βάλους καί
ναί ματζεύη τς πέτρες από τό
χωράσι ή ναί ναί βράνη τά άγριό-
χορτα.

5/ Όταν ζετειώνανε τό επάρειμο
τοῦ χωρασιού, έχίζεσανε (έκζιζα)
τήν άμπατή (ή βουδ εκήφατοί)
καταί καί έλεφανς θήν εύκή ■
"καλό Μάη >>

6/ Σιτάρι: Τίς ιδις δουλεις έκάνανε
καί γιαί τό σιτάρι, μόνο πόν βούταί
τά χωράγια δέν έβάνανε κο-
πριά γιατί είχενε (έλεφαν/δύναμι
από τήν πτρασιμένη χρονιά πόν
τό είχενε κοπρίσει.

7/ Όσπρια: Γιαί ναί γίνη τό επάρειμο τών

Γαλαθῶν, τῶν ριβνυθῶν καὶ τῶν ἑλλῶν
 καλοποιριανῶν, ἔπρεπε πρῶτα νὰ ῥῆνῃ
 καλλιέργεια τοῦ χωραφιοῦ τὴν ἀρχὴν
 τῆς Ἀνοιξῆς, μετὰ νὰ ῥῆνῃ τὸ διβόλημα
 (ἐπαίριμο βούλων) ἐπὶ μέσῃ τῆς Ἀνοιξῆς
 καὶ μετὰ κατὰ τὸ τέλος τοῦ Μοῦν τοῦ
 ἐπαίριμο. Κοπριά δὲν βάνανε ἐπὶ
 καλοποιριὰ (τὰ νόμαζαν οὕτω διότι
 αὐτὴ ἔ' πορὰ γέρει καρπὸν τὸ θέρος).
 Στὸ ἴδιο χωράφι καὶ μαζὶ μετὰ τὰ γα-
 βόλια ἔβηρνανε εὐδαίμι καὶ παμνά-
 κι (βαμβάκι).

Σύντηχα ἐπορᾶς

Γιὰ τὸ εὐφραίνεμα τῶν χωραφῶν
 εἶχανε δύο ἀλεαίδες (ἀμελαίδες) πού
 τὶς ἐξέφεραν (ἔφεραν) μὲ τὸ ζυγὸ (ζυγόν),
 πού τὸν ἐβαίνανε ἀπὸ ξύλο ἥμισυ, ἔ'σαν
 μέντοι μέτρο καὶ 20 πόντους πού τὸ
 κόβανε ἀπὸ ἐγκιά, νὰ νά'ναι ἀτεγρῆ.

Τό εύνεργο (άίροτρον) ήσανε δόκιμο
 από ξύλο καί μόνο τό άγνί (ύνι) ήσανε
 από έίδρο - δηλω καί εύμετρα -.

Τά κομμάτια πού ηθείνανε πού ναί
 κάνουνε τό εύνεργο ήσανε, τό άίλετρο,
 τό στοβάρι, τό μάστιγμα, ή επάδη, οι
 ερίνες, ή όχηρη καί τό άγνί.

Τά βούδια είναι μαδυμένα από μικρά
 καί δέν γούρνε από τό αούλάκι καδούλου.
 Τζευγάρι έκανε προηάντων ό πατέρας
 καί οι γιοί ευάγανε.
 Ό τζευγάς βατούσε καί τό ένκέντρι,
 πού είχε καί ύγμα, (λεπτόν καρφίον) πού
 ναί νετζά ταί βούδια.

Γιὰ νὰ τὰ γτιάξη δια τοῦ εὐεργέ-
τον ὁ εὐεργάτης εἶχε τὸ κεπάρνι, τὸ
πιρρόνι (πριόνι), τὸ ξυλόγι τὸ τρυπάνι
καὶ τὸ σκαρπῆλο.

Ὅταν τελειώνει τὸ ἐργασιμὸ τοῦ
χωραριοῦ, ἐκτίθωνε τὴν ἀμπάτη
(εἶδος κτήματος) καὶ δὲν τὴν βου-
τούσανε μέχρι πὺν τὸ θέρος. Ἡ
εὐκὴ πὺν δὶναισαν εὐν γεύανε ἀπὸ
τὸ χωράρι ἦσαν. Καλὸ Μάη,

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

β) Θέρος

Τὸ θέριμα τοῦ γυνυμάτων (κριθαριού/ἀρχι-
νοῦσε εἰς μισὲς τοῦ Μάη καὶ τοῦ εἰ-
σοριού εἰς μισὲς τοῦ αὐλωνεῦτῃ (Ιουνί).

Τῶν ἁγίων Ἀποστόλων ἔπρεπε ναῖχουνε
ἀποθερίση, γ' αὐτὸ ἐμένανε καὶ ξαμονή
(ἐμνον σταυτήματα) γὰρ ναῖ θερίζουν
καὶ τὴ νύκτα. Πιὸ πολὺ δουλειὰ ἦ-
νόσανε ὅταν εἶχε γεργάρι.

Τὰ εἶσθνα τὰ κάνουνε χερόβολα
(ἀγκύρια μικρά), πὺν τὸ κᾶθε ἓνα ἦσαν
ἀπὸ 5-6 χεριές. Τὰ ἔτιάνανε μι-
κρά γὰ νὰ πυρώνουν (νὰ ξεζαίνουν)
εὐκόλα καὶ νὰ λειώνουν ὅταν θὰ τοὶ
ἀλυνεύσανε. Για νὰ δένουνε τὰ χερό-
βολα ξεριζώνανε λίγα εἶσθνα ἀπὸ
τὸ ἴδιο τὸ γηαρτό.

Στὸ θέρος πηγαίνανε καὶ οἱ ἄνδρες καὶ
γυναῖκες. Ὁ λόγος ἦν ἡ "φακίλα (οἰ-
κογένεια) Μ' ὅλα τὰ ζῶνζα (οἰκιακὴ
ζωὴ) / ξεκινούσε γὰ τὸ θέρος, ὅταν τὸ
χωράγι ἦτανε μακριά. Μέχρι πὺν
νὰ τελειώσῃ τὸ χωράγι δὲν κινῶ-
σε (ἔγχε) κανέναν ἀπὸ κει.

Οἱ ἄνδρες βαστάσανε πὺν μεγάλα
δραπάνια καὶ οἱ γυναῖκες πὺν
μικρά. Τὰ δραπάνια τὰ ἔγχεσαν
ὁ γότος (οἰκυρὸς), δὲν ἦσαν
ξενικά (μηχανοποίητα).

ἤμει τε λειώναντε τὸ θέρους γορζέσσαν-
τε σταῖα φασδορομύλαρα τὰ
στάχυνά καὶ τὰ πηαίναντε
κοντὰ στῆλῶνι καὶ τοὶ κοίναντε
βωρούς.

Ὅταν ἀποδριζέσαντε ἔκαναν
τηχανίζες (ῥονκῶν καὶ δες) - ὅπως καὶ
ἐν ἡμέρᾳ - μὴ τὸ καλὸ καὶ πρῶ-
ν οἱ ὅσοι ἦσαν ἐπὶ θέρους.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ὀσλώριμα.

Ἄνω ματρεῖσαν ὅλα τὰ στάχυνά
κοντὰ ἐπὶ σῆλῶνι ἐρχινώσαντε
τὸ σῆλωριμα. Τότε μηχανές δὲν
ἔχοντε - ὅπως καὶ τώρα - ἀλλὰ ὤ-
ναντε μ' ἓνα βκοινί (τὸ ζεύγος) τὰ
ζωπτανά (ζῶα) τὸ ἓνα ὀπλὰ ἐπὶ ἄλ-
λο καὶ τὰ θάναντε ἐπὶ σῆλῶνι καὶ
τὰ πυρίζοντε γύρω-γύρω μέχρι
πῶν τοὶ χωνέσαντε (λειώσουν) τὰ

ετοίχνα. Στο αλώνι ρίχνανε λίγα-
 λίγα ετοίχνα για να μὴ περύνων-
 ται και να λειώνουν πιο εύκολα.
 Τα ζωντανά τα μουρώνανε (τοῖς ἔβα-
 ζαν γήρωτον) για να μὴν τρώνε τα
 ετοίχνα τ' αλώνιου.

Δίπλα στο αλώνι είχανε μια
 καλύβα που γυλάανε τα γρό και
 καθάριζανε αὐτοὶ που βγαίνανε ἀπὸ
 τὸ αλώνι γὰρ ξεμύραει.

Πάντα τὸ αλώνι τὸ γρονθίζανε
 καὶ ὥρες αὐτὸ χάνανε, για να μὴν
 πιάνουνε τὰ μερξέλια καὶ μείνουν
 πίσω, ἀπὸ κει που ἔρχετο.

Όταν γρονθίζανε τ' αλώνι (γέμιζαν
 τὸ αλώνι) ἀρχινοῦσανε τὸ λίχνισμα
 μετὰ τὰ ξύλινα βιχάλια τους (ἐργα-
 λεία για λίχνισμα με 3-ἢ 4 χαλούς).
 Ἀπὸ βγάνανε τ' ἀχαρα, πιά-
 νανε τὸ γυνάρι καὶ καθάρι-

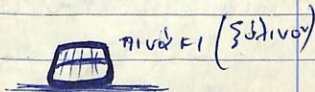
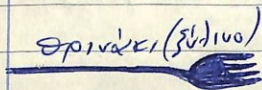
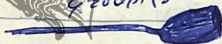
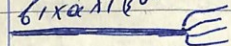
ζήσανε τόν καρπό. Οί άντερες τρα-
ζούσανε τό γυνάρι καί αἱ γυναί-
κες έκαναν μέ μιά βουόπα τό
περίεργμα (καθάρισμα τού καρπού
από τά κότσαλα κ.τ.λ.).

Όταν τέλειωνε τό καθάρισμα κάνανε
μέσα στή μέση τ'άλωνισού ωρό τόν
καρπό καί άρχινάσανε τό μέτρημα
αύτου πρώτα τό σταρώσανε. Για μέ-
τροι είχανε τό πιτάκι (δοχείο μετρή-
σης βάρους 6 1/2 κιλών). Κάθε 67 1/2 πιτά-
κια ήσανε καί ένα φογάρι (40 ή 45
όκάδες γιά τό βιτάρι καί 35 μέ 40 όκάδες
γιά τό κριθάρι. Κιλό 40-42 γιά κριθάρι,
48 ή 50 γιά τό βιτάρι).

Αύτά τά ζωνθάλια μέ τόν καρπό
ταΐ παίρνανε καί τή πηκύνανε ένώ
μεγάλο θάμνο, σάν χυή, ντυμέν ο μέ
άχαρα καί τ'άδειάζσανε (άδειάζω)
μέσα. Τόν ανεπαίζσανε πάλι μέ άχαρα

καὶ ἀπὸ πᾶν μέγῳ. Τὸν ἀγῆνανε
 ἐκεῖ 40 ἡμέρες πρὶν νὰ ψωγῇ σου
 ὅλα τὰ ζῷα (κυρὸν) καὶ μετὰ
 τὸν θῆνανε ἵνα νὰ τὸ ζανακουωρι-
 σουν καὶ νὰ τὸ θάλουνε στὸ ρωτό(ἀποδύ-
 ην εἰδική πρὶν θυμωρῶν καὶ κερπῶ).
 Ὅποιος ζέλειωνε πρῶτος τὴν δουλειὰν
 τὸν πᾶν θουδῶνε τοῦ ἄλλου.

Ἐργατεῖα καθ' ἑκάστην καὶ κατὰ
 μέτρην ἐκείνην. ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ
 βιχάλι (ξύλινο ἢ σιδηρεῖο) σκουρί (ξύλινο ἢ σιδηρεῖο)

Μέχρι σήμερον ἔτι γίνονται οἱ
 δουλειὰς γὰρ τὸ ζόπος μας δὲν ἔχει
 πολλὰ σκευῖα καὶ οἱ ἐργατεῖς νὰ
 γέρονε μηχανήματα.
 Τὸ μόνο νέο πρὶν γίνονται εἶναι, τὰ λιπάσματα.

"Έτσι ἀκριβῶς μᾶς τὰ περιέγραψε
τὰ πρὶ ὁποῦν, θρησκείᾳ καὶ αἰωνι-
σμοῦ, ὁ κ. Ἰωάννης Δ. Δωδεγῆ, κά-
τοικος τοῦ χωρίου Ἄνω Μερῶν Φοι-
γεῖνδρου, ἑτῶν 76, γεωργὸς καὶ πό-
νηρος κατόικος τῆς Φοιγεῖνδρου.
Ἡ περιγραφή ἐγένετο ἐν τῷ δημοτικῷ
Σχολεῖῳ Ἄνω Μερῶν Φοιγεῖνδρου.

Γεώργιος Β. Καραντινῆς (Demodidz)
ἐκπαιδευτὴς Σχολεῖον Ἄνω Μερῶν
Ἡ συλλογὴ αὕτη ἐγένετο ἀπὸ 1^{ης}
Ἰαννουαρίου 1970 ἕως 10 Φεβρουαρίου 1970

Χορεύαντε γύρω από τόν κάψαλο
μέ' ὄργανα τοπικά, τίς τσαφηνῶν.
Ακόμη τὰ παιδιὰ σαλπάζαντε
(πηδούσαν) τόν κάψαλο γιά νά
μήν καταρύνε (οὔρουν) τό κρεβ-
βαίσι. Στόν καθαίτους τῶν ἐλπίδων
πηαίνανε καί νιοί καί νιές, ἀκόμη
καί πονηρέμνιοι. Ὁ τοικοκύρης τῶν
ἐπιζιῶν, κερνοῦσε ρακὺ (ζεῖνυρο)
καί ξεροζήχανα (δίπλε) ἢ εὐκα καί
ἐσαφ' ἑξ.

Τὰ πιαδιὰ καί γιά ζῶτον τόν
κάψαλο τὰ κόβανε καί τὰ
κονβαλίζουνε οἱ νιοί.

Ἐστὶ μᾶς τὰ περιήραξε ὁ κ. Ζωννὺς
Παραδοσιατῆς τῶν Νικολάων, κάτοικος
τῆς Ἰλίου Μερῶς Φθινοπώρῳ, ἔτιμ
53, ὅπως τοῦ τὰ εἶχε διημερῆ
εἰς μαρὰ τὸν.
Ἡ περιήραξις ἐγένετο ἐν τῇ οἰκίᾳ

zan, oton ton episkaythkame.

[Γεώργη Β. Καρυτινική διδασκαλή
Αντ. Ξαρχίν "Ασ. Μτρ. Θη. γλ. φρ.
Η συλλογή αυτών έγινε από Δ. Ξ.
Παυλάκη 1970 εγ. 10-11 Φεβρουαρίου
1970]

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ